

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх № КВПЧ-853-14-34
дата 19.07.2018г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 01-00-61 /18
/моля цитирайте при отговор/ 18 -07-2018

На Ваш № КВПЧ-853-14-34/25.06.2018 г.

ДО

Г-Н КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА И ПРАВАТА
НА ЧОВЕКА

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Становище по проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, № 854-01-47 от 08.06.2018 г. с вносителите г-н Крум Зарков и група народни представители

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕЛЧЕВ,

Министерството на правосъдието изразява следното становище по проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди № 854-01-47, внесен от г-н Крум Зарков и група народни представители на 09.05.2018 г.:

Законопроектът създава нови правни основания за отговорност за вреди, произтичащи от нарушения на права, защитени от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, съставена в Рим на 4 ноември 1950 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 66 от 1992 г.) (Конвенцията). Новите разпоредби на чл. 2в и 2г предвиждат съответно отговорност за вреди от нарушение на защитени от Конвенцията права, причинени от разследващите органи или органите на съдебната власт, и такава отговорност за вреди, причинени от органите и длъжностните лица на държавата и общините при или по повод изпълнение на административна дейност.

Разпоредбата на чл. 13 от Конвенцията предвижда, че всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от

лица, действащи при упражняване на служебни функции. Правото на ефективни правни средства за защита не е самостоятелно право и винаги е свързано с упражняването на други права по Конвенцията. Когато разглежда оплакване по чл. 13 от Конвенцията, Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) преценява дали националното законодателство предвижда ефективно правно средство за защита, което ако е било използвано, е можело да предотврати настъпването или продължаването на твърдяното нарушение, или ако нарушението вече е било извършено, жалбоподателят е могъл да получи подходящо обезщетение (вж. Ramirez Sanchez v France, 59450/00, § 160). Според практиката на ЕСПЧ, дори не е необходимо да се предвиди едно единствено средство за защита, ако е налична съвкупност от такива средства и е достатъчна с оглед на фактите (вж. James v UK, § 85). Държавите страни по Конвенцията разполагат със свобода на преценка по отношение на изпълнение на задължението си да предвидят ефективни правни средства за защита по чл. 13 от Конвенцията.

В цитирания в мотивите към законопроекта четвърти годишен доклад на министъра на правосъдието за изпълнението на решенията на ЕСПЧ по дела срещу Република България, приет в парламента през февруари 2018 г., се съдържа препоръка, че „В съответствие със субсидиарния характер на производствата пред ЕСПЧ българската държава следва да въведе средство *или комбинация от средства*, с оглед осигуряването на възможности за разглеждането на оплаквания за нарушения на гарантираните от Конвенцията права“. През годините българският законодател последователно прилага модела на създаване на специални механизми, т.е. комбинация от средства за обезщетяване на нарушенията, установявани най-често по дела срещу България: за нарушение на правото на свобода и сигурност по чл. 5 от Конвенцията – чрез изменение в чл. 2 от ЗОДОВ; за нарушаване на правото на справедлив процес в разумен срок по чл. 6 от Конвенцията – чрез създаване на административен механизъм по глава III “а“ „Разглеждане на заявления срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок“ от Закона за съдебната власт, съчетан с иск по ЗОДОВ; за обезщетяване на вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушение на забраната за подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение – чрез иск по чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Специални средства за правна защита са в процес на въвеждане и по отношение на други категории нарушения на права в Конвенцията: по исковете срещу прекомерно дългите срокове на реституционните производства, срещу автоматичния суспензивен ефект на жалбите срещу определени заповеди за експулсиране по Закона за чужденците в Република България и други. Посочените специални средства за правна защита са насочени към обезщетяване на вредите по основната част от всички осъдителни решения на ЕСПЧ срещу Република България (в периода 1992 – 2007 г. по 588 осъдителни решения са установени 967 нарушения на основни права по Конвенцията, като 449 от тях са по чл. 5 и 6).

Министерството на правосъдието изразява становище, че въвеждането на нов подход за обезщетяване на вреди по всякакви възможни нарушения на Конвенцията, като генерално средство за защита, може да се окаже нецелесъобразно. На първо място, това може да доведе до многобройни практически трудности и претоварване на националните съдилища със

спорове по прилагането на Конвенцията. На второ място, не е изяснено дали подобен подход ще ограничи жалбите пред ЕСПЧ или ще бъде причина за увеличаването на броя им. Възлагането на националните съдилища на компетентността за решаване на спорове относно всякакви нарушения на Конвенцията, каквато принципно има Европейският съд по правата на човека, следва да бъде предхождано от задълбочен анализ, финансова обосновка с оглед финансовото отражение на законопроекта върху бюджета на държавата и общините, извършване на предварителна оценка на въздействието на законопроекта и съгласуване със заинтересованите страни и Висшия съдебен съвет.

С УВАЖЕНИЕ,

ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

